

تمرین

۱- هغه اسباب چه په دائمي توگه سره نکاح حراموي نومونه ئې واخلئ.

۲- په کوم قرابت سره د نکاح حرمت ثابتېږي ؟

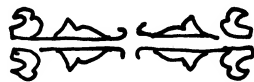
۳- په مصاهرت سره دکومو ښځو نکاح حرامېږي ؟

۴- په زنا سره حرمت مصاهرت ثابتېږي او که نه حکم ئې واضح کړئ ؟

۵- په رضاع باندی دکومو ښځو سره نکاح حرامېږي ؟

۶- د مشرکی ښځې سره نکاح دائمي حرامه ده او که مؤقتي بيان ئې کړئ ؟

۷- دخوئ د ښځې سره نکاح دائمي حرامه ده او که مؤقتي بيان ئې کړئ ؟

په نکاح کېنې د ولي صلاحیت

ولي هغه چاته ويل کېږي چه شرعاً د يوه شخص په قانوني چارو کېنې د تصرف حق ولري.

په نکاح کېنې د ولايت رومي حق د هغه شخص دی چه په ميراث کې لمړی حقدار وي. مثلاً: پلار له نيکه او ورور نه په نکاح کېنې وړاندی حقدار دی.

څرنګه چه اساساً په اسلام کېنې د نکاح حق د هر شخص خپل حق دی، نوکه اصيله، عاقله، بالغه بڼه په خپله خوښه پرته د ولي د حضور نه نکاح وکړي عقد صحيح دی. ځکه چه دې بڼې په خپل حق کېنې تصرف کړی دی.

ولي ته روانه دي چه په زور او جبر سره عاقله، بالغه بڼه په نکاح ورکړي، که ولي پېکله په نکاح ورکوي نو اجازه به ترې غواړي. که ولي د کومې عاقلې، بالغې باکړې بڼې نه د نکاح اجازه وغواړي او هغه په مقابل کېنې وځان دی او يا چپه پاتی شي، دا سکوت او ځنډا اجازه ګڼل کېږي. هغه څرا په پرته له شور او غوغا نه وي هم دا اجازه حکم لري.

دا جانرې د غوښتلو په وخت کېنې دا ضرور دی چه بڼې

ته هغه سړی کوم چه ښځه ورسره نکاح کول غواړي داسې معرفي کړي
چه په مکمل ډول ئې وپېژني، ترڅود دې رغبت او يا نه رغبت په ښه توگه
څرگند شي.

د نکاح د اجازې د غوښتلو په وخت کېنې د مهر ذکر کولو ته ضرورت
نه شته، ځکه چه د نکاح عقد د مهر د تعيين نه پرته هم صحت لري
د کونډې ښځې له پاره ضروري ده چه د نکاح غوښتنه صراحتاً
قبول او يا رد کړي او د پيغلې په شان ئې سکوت يا خندا اجازه نه
کښل کېږي.

که ولي کومه وړه جلی چاته په نکاح ورکړه د لاندې تفصيل په
نظر کېنې نیولوسره نکاح صحيح ده:

که ولي داسې پلار او يا نیکه وي چه په فسق او فساد سره مشهور
نه وي نکاح صحيح ده او جلی ته د بلوغ اختیار هم نشته، ځکه د پلار او
نیکه شفقت د اولاد په برخه کېنې مکمل او له هر ډول نقصان نه خالي
دی نو ځکه داسې جلی د بلوغ د اختیار حق نه لري.

خیار بلوغ له داسې یوه اختیار نه عبارت دی چه دهغه په موجب وړه جلی
کولای شي بلوغ ته درسېدوسره سم د نکاح هغه عقد قبول یا رد کاندې کوم
چه دولي له خواد دې د صغارت په موده کېنې ترسره شوی دی.

اوکه د پلار او نیکه نه پرته بل کوم ولي وره جلی په نکاح ورکړی په
 دې صورت کښې جلی ته د بلوغ خیار ثابت دی. دکومی جلی د پاره چه د
 بلوغ خیار ثابت وي او په خپلې نکاح باخبره او پوه وي که د بلوغ سره سم
 چپ پاتې شوه او د خلاصون طلب ئې ونه کړ خیار ئې باطلېږي.
 که کومی ښځې د بلوغ دخیار په واسطه دخپل مېړه نه ځان خلاص
 کړ، دې خلاصون ته طلاق نه ويل کېږي ځکه چه دا خلاصون د ښځې
 له طرفه متحقق شوی دی او طلاق د مېړه حق دی نه د ښځې.
 که ښځې عصبه ورته نه درلودل نور خپلوان ئې هم کولی شي هغه
 ولایتا په نکاح ورکړي.

ٲٲرٲن

۱- وٲٲ ٲاٲه وائٲ اورومٲٲ ٲق د ولات د ٲا د ٲا ٲا دٲ ٲٲان

ٲٲ ٲرٲٲ ؟

۲- ٲٲٲه د وٲٲ د ٲٲورٲه ٲرٲه ٲٲا ٲوٲٲ شٲ اوٲه ٲه واطٲ

ٲٲ ٲرٲٲ ؟

۳- د ٲوٲٲٲ اوٲٲٲٲٲٲ ٲه اٲا زٲ اورضاٲ ٲٲٲٲ ٲوٲ ٲرٲ شٲه او

ٲه ٲه ٲٲٲ ٲٲٲ واطٲ ٲرٲٲ ؟

۴- وٲٲ ٲه زور اوٲر سره ٲوٲه ٲٲٲه ٲه ٲٲا ورٲوٲٲ شٲ اوٲه

ٲه واطٲ ٲٲ ٲرٲٲ .

۵- ٲٲٲٲ ٲه ٲه ٲوٲ صورٲ ٲٲٲٲ د ٲلوٲ ٲٲا سر شٲه دٲ ٲٲان ٲٲ ٲرٲٲ ؟

۶- د ٲلوٲ ٲٲا سر ٲرٲٲٲه دٲ واطٲ ٲٲ ٲرٲٲ ؟

۷- د ٲلوٲ د ٲٲا ٲه واسٲه اٲائٲ . ٲلاق ٲٲٲٲ ٲٲٲٲ اوٲه ٲه

واطٲ ٲٲ ٲٲان ٲرٲٲ ؟

مهر

مهر په لغت كېنې هغه پړي ته وايي چې داوېن په پزه كېنې اچول شوی وي او د فقهاؤ په اصطلاح مهر هغه مال ته وايي چې د نكاح د عقد په موجب د ښځې د پاره پر مېړه باندې لازم مېږي.

د نكاح د عقد تحقق د مهر پورې كومه اړه نه لري، حتی كه د نكاح په كوم عقد كېنې د مهر تعين او ذكر ونه شي او يا مهر نفی كړای شي بيا هم نكاح صحيح ده، ځكه چې نكاح د داسې ايجاب او قبول څخه عبارت ده چې د شاهدانو په حضور كېنې ئې تحقق موندلی وي، مگر په دې حالت كېنې مهر مثل لازم مېږي، ځكه كه څه چې هم مهر وروسته د ښځې حق كړځي، مگر په ابتداء كېنې شرعي حق دی.

د مهر لږه اندازه

د مهر لږه اندازه لس شرعي روپۍ دي چې وزن ئې اوه (۷)، مثقاله سپين زر كېږي، نو كله چې مونږ د نكاح عقد كوو او په مهر كېنې افغانۍ، كلداسې او يا كومي نورې روپۍ ذكر كوو، لازمي ده چې قيمت ئې لږ تر لږه د لسو شرعي روپيو نه كم نه وي، ځكه شريعت د مهر لږه اندازه لس شرعي روپۍ تعين كړي دي لكه څنگه چې حضرت محمد صلی الله عليه وسلم فرمایلي دي:

لَا مَهْرَ أَقْلَ مِنْ عَشْرَةِ دَرَاهِمٍ .

دلسو روپیونه لږ مهرنشته.

دمهرزیاته اندازه:

دمهرزیاته اندازه د شریعت له طرفه تعین شوی نه ده بلکه په

دې باره کښې ښځې او مېړه ته اختیار ورکړ شوی دی چه په هره اندازه

سره صلاح کېږي صحت لري.

که مېړه دمهر له تعین نه وروسته مهرنریات او یا ښځه د تعین شوی

اندازې نه څه شی کم کړي صحت لري ځکه دا کار په خپل مال کښې تصرف

گڼل کېږي، او تصرف کول په خپل مال کښې چه په مشروع ډول وي

جواز لري.

هیڅ څوک حق نه لري چه د ښځې په مهر کښې بی دهغي د اجازې

نه تصرف وکړي حتی پلار، ورور، کاکا او نور خپلوان او که څوک یې

د اجازې د ښځې په کښې تصرف وکړي نو دا دهغي ښځې په حق کښې

صراحتاً ظلم دی

کله چه دا خبره ثابته شوه چه مهر د ښځې حق او په مېړه یې د مهر

وساکول لازم دي نو ښځه کولای شي چه د مهر له اخستلو نه مخکښې

ځان له مېړه څخه لري وساتي او هم له هغه سره سفر ونه کړي خودا

حکم په هغه صورت کېنې دي چې د مهر ورکول معجل ټاکل شوی وي او که د مهر ورکول نسیه ټاکل شوی وي نو بیا دا حق نه لري.

مهر مثل:

کله چې د نکاح په عقد کېنې د مهر اندازه ونه ټاکل شي نو بیا د بنجې د پاره په مېړه باندې مهر مثل لازمېږي.

مهر مثل عبارت دی د هغه مهر نه چې د بنجې دکومې ممانثلی خپلوانې په اندازه وي. مهر مثل په داسې وقت کېنې لازمېږي چې د نکاح په عقد کېنې یا اصلاً مهر نه وي ټاکل شوی او یا دا چې نفی شوی وي

د مهر مثل د تعیین طریقه:

د مهر مثل په تعیین کېنې د پلرني سلسلې د داسې یوې بنجې مهر معیار ګرځول کېږي کوم چې له منکوحې سره په حسن، دیانت، عقل، مال، زمانی او محل د سکونت کېنې ممانثت ولري. نو د غنې منکوحې ته د هغې بنجې د مهر اندازه چې په پورتنیو اوصافو کېنې له دې سره یوشانته وي ورکول کېږي.

له هغه ځایه چې د مهر مثل په تعیین کېنې پلرني قرابت لومړنی مقام لري نو ځکه خو باید له هر څه نه مخکېنې د منکوحې خپل خویندو، بیايي د پلار خویندو، او وروسته بیا د تره لورګانو ته وکتل شي، که چېرې د دې په

پلرنی تېر کښې داسې ښځه چه له دې سره په ذکر شوو اوصافو کښې
 برابره وي ونه موندله شي، نو بيا بايد په داسې قبيلې کښې پلټنه پيل
 شي کوم چه پلرنی قبيلې ته ډېره نږدې وي، او په همدې توگه دې خپله
 پلټنه جاري وساتي ترڅو په ياد شوو اوصافو کښې له منکوچي سره -
 ورته ښځه پيدا شي.

دمهر لزوم:

کله د ښځې د پاره په مېړه باندې ټول اوکله نيمايي مهر لازم مېږي.
 ټول مهر په هغه صورت کښې لازم مېږي چه د ښځې سره د مېړه نږدېوالی
 او يا خلوت صحيحه شوی وي

خلوت صحيحه: په يوه محل کښې د ښځې او مېړه هغه يوځای
 کېدو ته وايي چه هلته د قربت د جماع اکومه شرعي مانع وجود ونه لري.
د نيمايي مهر لزوم: نيمايي مهر په هغه وخت کښې لازم مېږي
 چه د ښځې د پاره مهر تعين شوی وي مگر منکوحه له قربت او يا خلوت
 صحيحه نه مخکښې طلاقه او يا يې مېړه مړ شوی وي.

متعه

متعه عبارت دی د یوې جوړې کالیو نه چه د مېړه له خوا طلاقى شوى
ښى ته ورکول کېږي. د ذکر وړده چه کالي بايد د محیط د عرف او عادت
سره سم وړکړ شي کوم چه ښخه ئې استعمال ته ضرورت ولری.
د افغانستان د خلکو په عرف کېنې یوه جوړه کالی عبارت دی له:
کمیس، پرتوگ او ټکري نه.

د متعي حکم

متعه د هېرى طلاقى شوى ښى د پاره مستحب ده مگر د هغې
ښى د پاره چه د نکاح د عقد په وخت کېنې ورته مېړنه وي تعین شوى
او د قربت او خلوت صحیحه نه مخکېنې طلاقه شوى وي واجب ده، د
متعي په وجوب کېنې حکمت د هغه انزجار او نفرت له منځه وړل دي،
کوم چه د طلاق له امله ښى ته پیداکېږي.

کله چه د ښى له پاره ټول او یا نیمایى مهر لازم شوى وي د -
نفرت جیره په مهر سره کېدای شي نوځکه د متعي ورکولو ته وجوباً
ضرورت نه شته، او همدارنگه له هغه ځایه چه متعه د مهر خلف ده
نوپه کوم صورت کېنې چه مهر لازم وي متعه واجب نه ده ترڅواصل
او خلف په یوه محل کېنې سره جمع نه شي.

نکاح

نکاح په لغت کښې ضم (یوځای کولو) ته وایي . او په شریعت کې
نکاح عبارت دی د هغه عقد نه چه واردېږي په ملک متعه (خاصه
فائده) باندی په قصدي توگه سره.

د نکاح ارکان :

د نکاح ارکان ایجاب او قبول دی :

۱- ایجاب : د عقد کوونکو اول قول ته ایجاب وایي د هر شخص
له جانب چه وي (د نر او یا ښځې) اول قول ته ځکه ایجاب وایي چه په
مقابل جانب باندی په منلو او یا رد سره جواب واجبوي.

۲- قبول : دوهم قول ته د هر عقد کوونکی له خوا چه واقع شی
قبول وایي. ځکه چه دوهم قول په حقیقت کښې د قبول ځواب دی ، د رد په
طریقې سره وي او که د قبول.

په هر عقد کښې د ایجاب او قبول الفاظ باید په ماضی الفاظو سره
وي مگر د نکاح په عقد کښې که یو ئې ماضی او بل ئې ماضی هم نه
وي صحت لري .

د نکاح د عقد هغه مثال چه دواړه الفاظ (ایجاب او قبول) ئې ماضی
وي دادي :

تمرین

- ۱- دمهر لغوی او اصطلاحی معنی واضح بیان کری.
- ۲- که دمهر ذکردنکاح په عقد کښی ونه شي او یا نفی شي دنکاح عقد صحت لری او که نه ؟
- ۳- دمهر لږه او ډېره اندازه بیان کری.
- ۴- مهرد چا حق دی او داهم واضح کری چه د ښځی د اجازې نه پرته بل څوک په مېر کښې د تصرف حق لری او که نه ؟
- ۵- دمهر مثل تعریف او د تعیین طریقہ ئی بیان کری.
- ۶- په کوم صورت کښې ښځی ته ټول مهر پر مېر باندی لار مېري واضح ئی کری ؟
- ۷- د ښځی د پاره نیما ئی مهر په کوم صورت کښې لار مېري ؟
- ۸- متعه څه شي ته وائی واضح ئی بیان کری ؟
- ۹- د کومو ښځو د پاره متعه مستحب او د کومو د پاره واجب ده بیان ئی کری ؟

قسم (د بنحو ترمنځ د حقوقو برابرولش)

که یو سړی دوه او یا زریاتی منکوحی بڼې ولری نو پرسی باندی لازم دي چه دهغوئ ترمنځ په ټولو حقوقو کېنې لکه د شپې نوبت ، جامو ، نفقه او نورو کېنې دخپل قدرت په اندازه د عدالت نه کار واخلي ، قلبی مینه له دې حکم نه مستثنی ده ، ځکه په قلبی مینه او محبت کېنې مساوات راوستل د انسان له قدرت پورته کار دی .

پیغلې او کونډې په حقوقو کېنې سره یو برابر او کوم فرق نه لري او همدارنگه د زړو او نوو بنحو ترمنځ هم په حقوقو کېنې کوم فرق نه شته .

هغه شخص چه د بنحو د حقوقو په باره کېنې له بی عدالتی نه کار اخلي ، د قیامت په ورځ چه د حشر میدان ته راوستل کېږي یو طرف اړخ به ئې کوږ وي لکه څرنګه چه حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي :

مَنْ كَانَ لَهُ امْرَأَتَانِ وَمَالَ اِلَى اَحَدِهِمَا فِي الْقَسْمِ جَاءَ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَشَقَّ مَائِلٌ.

ترجمه : څوک چه دوې بڼې لری او د حقوقو په تقسیم کېنې یوې ته میلان وکړي ، د قیامت په ورځ به په داسې حال چه یو طرف ئې

کون وي د حشر ميدان ته راځي.

دا ډول عذاب دده د بي عدالتۍ نښه ده کوم چه ده د خپلو ښځو

تر منځ په دنيا کښې کړې وه.

د سفر د پاره مېړه ته دا اختيار ورکړی شوی دی چه د خپلې

خوښې سره سم ميرمن له ځانه سره سفر ته بوځي که څه چه هم د

دوۍ تر منځ قرعه اچول بهتره خبره ده.

تمرین

۱- قسم څه شي ته وایئ او سړی باید دخپلو ښځو د حقوقو د مراعات

په باره کښې څرنگه اجراءات وکړي بیان ئې کړئ؟

۲- نوی منکوحه د زړې منکوحې سره په حقوقو کښې کوم فرق لري او که

نه واضح ئې کړئ؟

۳- څوک چه دخپلو ښځو ترمنځ بی عدالتي وکړی د قیامت په ورځ

څه رنګه عذاب ورکول کېږي بیان ئې کړئ؟

۴- که کوم نفر څو ښځې ولري آیا کولای شي خپله هره ښځه چه

وغواړي له ځانه سره ئې سفر نه بوزي؟

رضاع

رضاع د در، په زور او زیر په لغت کښې مطلق د تی (مص) یعنی رودلو ته وایي او په شریعت کښې رضاع عبارت ده د مخصوص ماشوم له خوا د مخصوص تی رودل په مخصوصه زمانه کښې.

مخصوص ماشوم، شیرخوړه ماشوم مخصوص تی د آدمی ښځی تی، او مخصوصه زمانه د امام ابوحنیفه رح په نزد (۳۰) میاشتی او د امام محمد^۲ او امام ابو یوسف رح په نزد (۲۴) میاشتی دی.

حاصل د مطلب دا شو: که یو ماشوم تر (۳۰) میاشتو پورې د یوې ښځی تی وروي او شیدې ئې گډې ته داخلي شي د پرې وي او که لږې د رضاع حکم پرې مرتب کېږي.

او که چا د (۳۰) میاشتو د عمر نه وروسته د کوچې ښځی تی ورو دل هغه تحریم چه په رضاع باندی بنا، دی په دې صورت کښې نه مرتب کېږي ځکه چه نبی علیه الصلوٰة والسلام فرمایلی دی:

(لَا رِضَاعَ بَعْدَ الْفِصَالِ) «له جدائی نه وروسته رضاع نشته».

یعنی د رضاع د مودې له تېرېدو نه وروسته ماشوم شرعاً له تی رودلو څخه جدا کېدل کېږي، نو که وروسته له دې مودې نه شیدې هم ورو دل شي د رضاع حکم پرې نه مرتب کېږي. نو ځکه ویلی شو

ویلی شوچه در رضاع حرمت شرعاً د خاصی زمانی د نشونما پورې متعلق شوی دی ځکه چه دهغې خاصی زمانی نه وروسته د ماشومانو زیاته دنشوونما په غذا سره حاصلېږي .

در رضاع حکم :

در رضاع په سبب هغه حرمت ثابتېږي کوم چه په نسب سره ثابت دی لکه چه نبی علیه الصلوة والسلام فرمایلی دي :

يَحْرُمُ مِنَ الرِّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ .

ترجمه : حرامېږي په رضاع سره هغه څه چه حرامېږي په نسب سره .

در ضاعي او نسبی حرمت په منح کبني چه کوم فرقونه شته هغه په لاندی ډول دي :

۱- در ضاعي خور د مور سره نکاح روا ده حال دا چه د نسبی خور د مور سره نکاح جواز نه لري .

۲- در ضاعي زوی د خور سره نکاح روا ده اما د نسبی زوی د خور سره نکاح جایز نه ده .

در رضاع د ثبوت د پاره یواځی د بنخو شاهدي کافي نه ده بلکه اقلأ باید دوه سړي او یا یو سړی او دوه بنخی شاهدي ووايي ځکه

په رضاع باندی دینی احکام مرتب کړي اود داسی شي د اثبات د
پاره چه دینی احکام پرې مرتب کړی یوازي د بنخو شاهدي
کافي نه ده.

تمرین

- ۱- درضاع لغوي او شرعي معنی بیان کړئ .
- ۲- درضاع وخت په صحیح توګه شرحه کړئ .
- ۳- په رضاع باندی کوم حکم مرتب دی واضح ئې کړئ .
- ۴- درضاع او نسب سره په حکم کښې څه فرق شته او که نه واضح ئې کړئ .
- ۵- رضاع یوازې د ښځو په شهادت ثابتېږي او که نه بیان ئې کړئ ؟
- ۶- که کوم ماشوم د (۳۰) میاشتو د عمر نه په پورته عمر کښې د-
کومې ښځې ټی وروي درضاع حرمت پرې مرتب کېږي او که نه واضح ئې کړئ ؟

طلاق

طلاق په لغت كېنې د قید خلاصولوته وائی فرق نه کوی چیه دا قید حسی وي لکه د بندي خوشی کول او که معنوي لکه د ښځې خلاصون له نکاحی قید نه.

په شریعت كېنې طلاق عبارت دی د پورته کولو دهغه شرعي قید نه چه په نکاح سره ثابت شوی وي.

د طلاق قسمونه

طلاق په خوا اعتبار و سره تقسیم شوی دی او هر تقسیم یې ځانته اقسام لري چه په لاندی ډول سره تشریح کېږي:

۱- د طلاق اقسام د حکم په اعتبار:

طلاق د حکم په اعتبار درې قسمه دی.

۱- طلاق حسن.

۲- طلاق احسن.

۳- طلاق بدعي.

حسن طلاق: هغه طلاق ته وائی چه سړی ښځې ته درې

طلاقه په درې طهر و کښې بیل بیل داسی ورکړي چه دهغی سره په

هغه طهر کښې قربت نه وي شوی، نو په دې صورت کښې کله چه د ښځې

عدت وروسته له دریم طلاق نه پرته لدینه چه مېره رجوع وکړی تیر شي، بڼه په مغلظ طلاق سره طلاقېږي. مغلظ طلاق وروسته بیانېږي. **احسن طلاق** : هغه طلاق ته وایي چه ښځې ته یو طلاق په یو داسې طهر کېږي وړکېږي چه د مېره نږدېوالی ورسره په هغه طهر کېږي نه وي شوی او همداسې ئې پرېږدي چه عدت ئې پوره او دخپل اختیار خاونده شي.

بدعي طلاق : هغه طلاق ته وایي چه د مېره له طرفه کومې ښځې ته د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د شریعت د لارې په مخالف صورت طلاق وړکول شي لکه چه د حیض یا نفاس په وخت کېږي طلاقه شي او یا په یوه لفظ ورته درې طلاقه وړکړه شي.

اگرچه طلاق په خپل ذات کېږي ناوړه کار دی لکن شریعت د - خلکو د مجبوری په اساس او په ځینو خاصو حالاتو کېږي جائز گرځولی دی، نو که څوک د شرعي عذر و نوڅخه پرته خپلې ښځې ته طلاق وړکوي د شرعي احکامو په اساس ددې ښځې په حق کېږي لویه تعدی او د شریعت نه مخالف کار دی.

او که کومه ښځه داسې بد اخلاقه وي چه د سړي گذاره ورسره مشکله او د اصلاح وړ ورته هم ښکاره نه شي نو شریعت جائز

د سړي له طرفه ښځې ته وويل شي : (ما ته په نکاح کړې ئې) دا
ايجاب شو، ځکه چه په ښځه باندې ځواب واجبوی ، نوکه ځواب د منلو
په صورت سره وي يعنی داسی ووايي :

(ما هم ته په نکاح کړې ئې) .

په دې صورت کښې نکاح صحيح ترل کېږي .

اوکه ځواب په رد سره وي (د هغه سره نکاح قبوله نه کړی)

نو ايجاب باطلېږي او نکاح تحقق نه مومي .

د نکاح د هغه عقد مثال چه يو لفظ ئې ماضي او بل لفظ ئې امر

وي داسی ذکر کېږي :

د سړي له طرفه ښځې ته وويل شي : (زما سره نکاح اوکړه) . د

امر لفظ دی .

ښځه ورته په ځواب کښې ووايي : (ما ستا سره نکاح کړی ده) .

د ماضي لفظ دی . په دې صورت کښې هم د نکاح عقد صحيح دی .

د نکاح د عقد په وخت کښې د شاهدانو حضور يو ضروری امر

(شرط) دی ، نو د نکاح عقد پرته د شاهدانو له حضور نه صحت نه لري .

شاهدان بايد له دوو نارينه و او يا يوه نارينه او دوو ښځو څخه

کم نه وي . شاهدان بايد عاقل ، بالغ او مسلمان وي .

گڼي چه سري د دې مشكلاتونه ځان خلاص کړي او د دې مشکلاتو نه دخلاصون يوازيني لارۀ طلاق دی .

۲- د طلاق اقسام د لفظ په اعتبار :

طلاق د لفظ په اعتبار دوه قسمه دی .

الف : صريح طلاق .

ب : کنائي طلاق .

صريح طلاق : هغه طلاق ته وايي چه وقوع يې په يوداسي لفظ سره وشي کوم چه پرته له طلاق نه د بل شي احتمال ونه لري لکه چه سري خپلې ښځې ته ووايي : انت طالق (ته طلاقه يې) .

د پورته جملې لفظ د طلاق نه پرته د بل شي احتمال نه لري .

د صريح طلاق حکم : کله چه د مېړه له خوا نه ښځې ته د صريح طلاق لفظ وويل شي يورجعی طلاق واقع کېږي د طلاق نيت يې کړی وي او که نه ، ځکه د طلاق صريح الفاظ د طلاق په وقوع کېښي نيت ته ضرورت نه لري ، نوڅه څوک خپلې ښځې ته په توکو کېښي د طلاق صريح الفاظ استعمال کړي او يا په قصد سره ، په دواړو صورتونو کېښي طلاق واقع کېږي .

کنائي طلاق : کنائي طلاق په داسي لفظ سره دی کوم چه اصلاً

د طلاق د پاره نه وي وضع شوي بلکه د يوې داسې معنی د پاره وي
چه د طلاق له مفهوم سره ارتباط ولري لکه د (بائن) لفظ چه په
لغت کښې د جدائی د پاره وضع شوی دی مگر معنی د طلاق سره ارتباط
لري ، ځکه طلاق هم د مېړه او ښځې ترمنځ د جدائی سبب گرځي .

د کنایې طلاق حکم : د طلاق واقع کیدل په کنایې لفظ سره

په نیت پورې اړه لري نو ځکه خو په کنایې لفظ سره پرته له نیت نه
طلاق نه واقع کېږي .

په کنایې الفاظو چه د طلاق نیت ئې کړی وی بائن طلاق او په

صحيح الفاظو رجعي طلاق واقع کېږي د طلاق نیت ئې کړی وي او که نه .

اصلاً مېړه د دريو طلاقو حق لري : نو که کوم څوک خپلې ښځې

ته يو طلاق ورکړي له دريو طلاقونه دوه پاتېږي او کله چه د دوهم طلاق

ورکړی يو طلاق او کله چه دريم طلاق ورکړي نو د مېړه د طلاق

حق پوره شو . د دريو طلاقو تکميل ته په پورته ډول او يا په يوه

لفظ سره « مېړه خپلې ښځې ته ووايئ چه مه په دريو طلاقو طلاقه ئې »

طلاق مغلظ وائي .

د مغلظ طلاق له واقع کېدونه وروسته مېړه ښځې ته نه درجوع ،

اونه هم دهغې د بيا نکاح کولو حق لري . مېړه يوازې په هغه صورت

کښې د داسې ښځې د بیا نکاح کولو حق پیدا کوي چه نوموړې ښځه بل
څوک نکاح او وروسته له قربت نه ئې طلاقه او یا ئې دوهم مېړه مېر
شي، او په پور تنيو د واورو حالاتو کښې ئې عدت هم تېر شي.

له هغه ځايه چه پر طلاق باندې ډېر مهم احکام لکه د معاشرت
حل او حرمت مرتب کېږي، هر مسلمان انسان ته ضروري ده چه
د طلاق د الفاظو په استعمال کښې له کامل احتياط نه کار واخلي،
ځکه لکه څرنگه چه پخوا موهم يادونه وکړه ځنې الفاظ لکه د طلاق
لفظ نيت ته ضرورت نه لري بلکه يوازې په ويلو سره ئې خپلې منلوچې
ته طلاق واقع کېږي. نو ځکه خو که چېرته په دې برخه کښې له کامل
احتياط نه کار وانخستل شي داسې امکان شته چه خپله ښځه ئې
پرته له دې نه چه دی وپوهېږي طلاقه کړې وي.

او په نتيجه کښې - العياذ بالله - د ژوند تر

پايه پورې د زنا د عمل

مرتکب وکړي.

۳- د طلاق اقسام د وقوع په اعتبار:

طلاق د وقوع په اعتبار دوه قسمه دي:

الف: رجعي طلاق

ب: بائن طلاق

الف: رجعي طلاق: هغه طلاق ته وائي چې ميره کولای شي، د عدت په وخت کښې خپلې مطلقې ته، پرته له دينه چې نکاح تجديد کړي، رجوع وکړي. رجوع کله په عمل اوکله هم په قول سره سرته رسېږي.

د رجعي طلاق د عدت په تيريدو سره د رجوع حق ساقط او بنځه په بائن طلاق سره د ميره د نکاح نه خارجېږي.

ب: بائن طلاق: بائن طلاق هغه طلاق ته وائي چې

د هغه په سبب سره بنځه د نکاح له قيد نه خلاصېږي، او ميره حق نه لري چې رجوع ورته وکړي که څه چې بنځه په عدت کښې هم وي. البته د نوې نکاح په حقله کوم مانع نشته.

تمرین

- ۱- د طلاق لغوي او اصطلاحی معنی واضح بیان کړئ .
- ۲- د طلاق اقسام د حکم په اعتبار اجمالاً بیان کړئ .
- ۳- بدعي طلاق کوم طلاق ته وائی د مثال سره ئې ذکر کړئ
- ۴- صریح طلاق په واضح توګه بیان کړئ .
- ۵- کنایي طلاق تعریف کړئ او هم ئې واضح کړئ چه په کنایي الفاظو سره کوم طلاق واقع کیږي .
- ۶- میره ترڅو طلاق پورې شرعاً خپله بنځه طلاقولای شي .
- ۷- د رجعي طلاق تعریف او حکم بیان کړئ .
- ۸- د بائن طلاق تعریف ذکر کړئ .
- ۹- که میره خپلې بنځې ته درې طلاقه ورکړي بیا ورسره نکاح کولای شي او که نه ، ذکر ئې کړئ .

(ايلاء)

ايلاء په لغت كېنې د قسم په معنی ده . او په شريعت كې
خاص قسم ته وائی چه لاندې ډول ذكر كړي :
او هغه دا چه سرې خپلې منكوچې ته ووائی :- قسم په
پاك خداى دى چه خلور مياشتې يا نريات نه درته نږدې
كړم .

د ايلاء حكم :- كه ميره د ايلاء الفاظ وويلونه وروسته
په خلور و مياشتو كېنې د نوموړې بنځې سره نژدې شو ،
ايلاء ساقطېږي ، مكرله هغه ځايه چه خپل قسم ئې عملي نه كړ ،
نوخكه حانث او كفاره پرې لازميږي ، د دې كفارې اندازه به د
يمين (قسم) په فصل كېنې بيان شي .

او كه په خلور و مياشتو كېنې ايلاء كړى شوې بنځې ته
نژدې نه شو ، بنځه په يوه بائن طلاق سره زجرًا طلاقېږي .
ځكه ده د ايلاء په عملي كولو سره د بنځې په حق كېنې ظلم كړى ،
نوله دې كبله د نكاح د نعمت د زوال وركړځي .

ايلاء د جاهليت په زمانه كېنې هم رواج درلود ليكن شرعي
ايلاء د جاهليت د ايلاء سره ډير فرق لري او هغه دا چه د

جاهليت د ايلاء حرمت دائمي و واما د شرعي ايلاء حرمت لکه
چه مخکېنې موهم وويل دائمي نه دی .

که څوک اجنبي ښځې ته د ايلاء الفاظ استعمال کړي او پس د
هغې نه بيا هغه په نکاح کړي ، د ايلاء حکم پرې نه مرتب کيږي ځکه
چه د ايلاء د الفاظ وويلو په وخت کېنې محل (ښځې) د ايلاء
صلاحيت نه درلود نو ځکه د ايلاء لفظ باطل شو او باطل شوی
لفظ د بطلان نه وروسته بيا صحيح کيدای نشي .

که څوک د ايلاء الفاظ ووايي او بيا د ايلاء په موده کېنې
ميره يا ښځه ناروغه شي ، او يا د دوی ترمنځ دومره مسافه
وي چه د قربت مانع وگرځي په دې صورت کېنې رجوع په قول
سره هم کفايت کوي او هغه داچه ووايي : فَنُتِّ إِلَيْهَا (رجوع
مې وکړه دپته) -

په قولي رجوع سره هم ايلاء سا قطيږي ، مگر که چيرې دقولي
رجوع نه وروسته د ايلاء په موده کېنې دننه په عملي رجوع
(قربت) باندې قادر شي ، قولي رجوع باطليږي او د رجوع د تحقق
د پاره بايد (قربت) وشي . ځکه د مقصود له حصول نه مخکېنې په
اصل باندې قادر شو نو ځکه په فرع باندې اکتفاء جواز نلري .

تمرین

- ۱- د ایلاء لغوي او شرعي معنی واضح بیان کړئ .
- ۲- د ایلاء شرعي موده څومره ده بیان ئې کړئ .
- ۳- که د شرعي ایلاء په موده کېنې دنده نيزد یوالی وشي څه حکم لري واضح ئې کړئ .
- ۴- که په ایلاء باندې وفا وشي څه حکم پرې مرتب کیږي بیان ئې کړئ .
- ۵- شرعي ایلاء د جاهلیت د ایلاء سره کوم فرق لري او که نه، واضح ئې کړئ .

۱ خلع

خلع په لغت كېنې د(خ)، په پېښ لړۍ كولوته واى. او په شريعت كېنې خلع عبارت دى د ښځې او مېړه ترمنځ د داسې عقد نه چه د ښځې له خوا پكېنې د مال وركړه او د سړي د خوانه د ملك د نكاح زوال وي په لفظ د خلعي سره.

كله چه ښځه او مېړه داسې مخالف شي چه يو د بل حقوق اداء كولى نشي او دواړه پردې راضي شي چه ښځه دې د مال په بدل كېنې ځان د مېړه د نكاح له قيد نه د خلعي د عقد پواسطه خلاص كړي داسې عقد كومه كناه نه لري.

د خلعي په عقد كېنې د مهر د اندازې نه زريات مال اخستل مكروه دى.

كه د ښځې او مېړه ترمنځ مخالفت كېنې ښځه ملامه وي، مېړه ته د خلعي په عقد كېنې د تعين شوي مال اخستل روا، او كه مېړه ملامت وي مكروه دى.

د ښځې او مېړه ترمنځ د خلعي د عقد د تحقق په صورت كېنې يو بائن طلاق واقع كيږي. كوم مال چه مهر كيداى شي هغه د خلعي په عقد كېنې د خلعي عوض هم كيداى شي.

لاکن کومه ټیټه اندازه چه د مهر د پاره تعین شوې دخلې
د پاره نه ده تعین شوې. ځکه نوکه دخلې عقد د لسو شرعي روپو
نه په لږ مال حتی که په یوه روپه وي هم جواز لري.

د دخلې په عقد کښې د عوض لږه اندازه نه ده قید شوې، نو
ځکه ډیر کم شی هم چه د مال اطلاق پرې وشي دخلې عوض کیدای
شي.

تمرین

- ۱- دنکاح لغوي او شرعي معنی واضح کری .
- ۲- دنکاح د عقد تحقق په کومو شیانو پورې مربوط دی بیان ئې کری ؟
- ۳- ایجاب څه شی دی او ولی ورته ایجاب وائی واضح ئې کری ؟
- ۴- کوم قول ته قبول وائی بیان ئې کری ؟
- ۵- د ایجاب او قبول الفاظ په ماضي لفظ ضروري دي او که څنگه واضح ئې کری ؟
- ۶- دنکاح په عقد کبې د شاهدانو حضور څه حیثیت لری بیان ئې کری ؟
- ۷- دنکاح په عقد کبې د شاهدانو تعداد اقلًا باید څو تنه وي ؟

تمرین

- ۱- دخلې لغوي او شرعي معنی بیان کړئ.
- ۲- دخلې په عقد کښې مال د کومې اندازې تعین جواز لري واضح ئې کړئ؟
- ۳- که سړی ملامت وي ده ته د دې مال اخستل څه حکم لري بیان ئې کړئ؟
- ۴- دخلې په عقد طلاق واقع کيږي او که نه حکم ئې واضح کړئ؟
- ۵- که ښځه او میره سره یو تریله د حقوقونه ابراء وکړي کوم حکم پرې مرتب کيږي بیان ئې کړئ؟
- ۶- کوم مال په خلع کښې د بدل صلاحیت لري بیان ئې کړئ؟

ظهار

ظهار په لغت کښې دې قول (أَنْتِ عَلَى كَظْهَرٍ أُخْتِي) ته وائی. او په اصطلاح کښې ظهار د خپلې منکوحې تشبیه کول دي د داسې یوې ښځې سره چه د دایمي محرماتو د جملې څخه وي.

د ظهار حکم:

ظهار کونکي ته د ظهار په سبب د ظهار کړې شوې ښځې سره قربت اودهغه اسباب د ظهار د کفارې تر ورکولو پورې حرامیږي. نوکله چه د ظهار کفار وړکړ شي، قربت اودهغه اسباب چه د ظهار په سبب حرام شوي وو بیرته جائز کړجي. او که کوم شخص د کفارې دورکولو نه مخکښې قربت وکړي کنه کار یې چه باید د دې کناه عفو د مهربان خدای (ج)، څخه وغواړي او کفار هم وړکړي.

د ظهار کفار:

د ظهار کفار په ترتیب سره عبارت ده له:

۱- د غلام ازادول.

۲- که چیرې غلام پیدان شي او یا داچه قدرت یې ونلري، نو

دوې میاشتي پرله پسې دې روښه ونیسي.

۳- که چیرې د دوو میاشتو روژې نیولو قدرت ئې هم نه درلود نو شپېته مسکینانو ته دې طعام ورکړي . د هر مسکین د طعام اندازه نیمه پیمانہ غنم، یا یوه پیمانہ اوربشي یا خرما او یا د دې شیانو بیه ده .

هر قسم کفار چه د پورته ذکر شوو کفارو نه اداء کوي د بنجې سره د نيز د یوالي نه باید مخکې وي ځکه چه د کفارې په اداء کولو سره د ظهار حرمت ختمیږي او د بنجې سره قربت جائز گرځي نو ضرور باید کفار د قربت نه مخکې وي .

که څوک یو مسکین ته په شپیتو ورځو کې هره ورځ یوه یوه فدیہ ورکړي هم روا دی . او که کوم نفر د دوه ظهارو په فدیہ (۶۰) شپېته مسکینانو ته دودۍ ورکړي دا یوازې د یوه ظهار کفار کېږي . که په کوم شخص باندې د ظهار دوه کفارې لازمي وي او دوه غلامان ازاد کړي لیکن د هریو ظهار د پاره د غلام تعیین ونه کړي د دواړو ظهارو کفار اداء کېږي .

او همدارنگه که د دوو ظهارو د کفارې د پاره څلور میاشتي روژه ونیسي او یا (۱۲۰) مسکینانو ته بیله تعیین نه دودۍ ورکړي روا دی ځکه چه دا یو جنس دی او تعیین ته ضرورت نه لري .

تمرین

- ۱- دظهار لغوي او شرعي معنی واضح بیان کړئ .
- ۲- دظهار د الفاظو په ویلو څه شی حرامیږي او ترکوم وخته پورې بیان ئې کړئ ؟
- ۳- په ظهار سره حرام شوي شیان په کوم عمل سره بیرته جائز کړځي ؟
- ۴- که ظهار کونکی دکفارې د ورکړې نه مخکېنې قربت وکړي، څه حکم لري ؟
- ۵- دظهار کفار په کومو شیانو اداء کیږي نومونه ئې ذکر کړئ ؟
- ۶- دظهار دکفارې د طعام اندازه څومره ده واضح ئې کړئ ؟
- ۷- دظهار دکفارې روتره څو ورځې او په څه ترتیب سره اداء کیږي واضح ئې کړئ ؟

لَعَان

لَعَان په لغت کښې شړلو اولرې کولو ته وائی .
او په شریعت کښې د شهادت هغو الفاظو ته وائی کوم چه د
ښځې اومیره ترمنځ د لعنت او غضب د الفاظو سره جوخت
استعمالیږي .

د لعان موجه :

لَعَان هلته لازمیږي چه میړه خپلې منکوحې ته د زنا نسبت
وکړي، په دې شرط چه ښځه اومیره دواړه د شهادت اهل وي
اوهم ښځه د هغو ښځو د جملې نه وي چه په قاذف (د زنا نسبت
کوټکی، باندې ئې د قذف حد جاري کیږي اویا میړه د ښځې د ولد
په نسبت څخه وځان ته انکار وکړي) خپل اولاد ئې ونه کښي،
او نه غواړي چه د هغې ولد ده ته منسوب شي .

لَعَان د سړي په حق کښې د قذف د حد اود ښځې په حق
کښې د زنا د حد قائم مقام دی .

د لعان ترتیب :

لَعَان لمرې هغه سړي ته راجع کیږي چه خپلې ښځې ته ئې
د زنا نسبت کړی وي، اوهغه داسې چه باید څلور کرته پرلاندې

ډول شاهدي ووائی :

أَشْهَدُ بِاللَّهِ أَنِّي لِمَنِ الصَّادِقِينَ فِيمَا رَمَيْتُهَا بِهِ مِنَ الزَّنا ،

ترجمه :- شاهدي وایم د خدای (ج) ، په نامه چه زه دې بنځي

ته د زنا په نسبت کښې صادق او رښتینی یم .

او په پنځم ځلې دې داسې ووائی :

لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ فِيمَا رَمَاهَا بِهِ مِنَ الزَّنا .

یعنې د خدای لعنت دې وي پر هغه چه دې بنځي ته د زنا

په نسبت کښې دروغجن ی . د لعان په وخت کښې باید هر

ځلې ځنلې بنځي ته چه لعان ورسره کوي ، اشاره وکړي .

که چیرې میره د لعان کولو څخه انکار وکړي نو تر هغه وخته باید په

بند کښې وساتل شي چه یا لعان وکړي او یا ځان بنځي ته د زنا

په نسبت کښې دروغجن وکښي . که ئې په خپلو دروغو اعتراف

وکر ، نو قاضي باید پر هغه باندي د قذف حد چه اتیا درې دي ،

جاري کړي .

او که په ذکر شوي ترتیب د لعان الفاظ ووائی نو قاضي بیا

بنځي ته لعان متوجه کوي . که چیرې بنځي د لعان د الفاظو د

ویلونه انکار وکر تر هغه دې بندي شي چه یا لعان وکړي او

اويا دميره د هغه قول تصديق وكړي كوم چه دې ته ئې د زنا نسبت كړى وو .

كه ښځه د سړي دوينا تصديق وكړي نو دا په حقيقت كښې اقرار دى په زنا سره . اوله هغه ځايه چه ښځه محصنه ده نو د محمدى د شريعت په مطابق د زنا حد پرې جاري كيږي چه رجم دى . د ښځې لپاره د لعان الفاظ په دې ترتيب سره دي : زه د خداى جل جلاله په نامه شاهدي وايم چه داسې د زنا په نسبت كښې چه ماته ئې كړى دى دروغجن دى .

او په پنځم كرت كښې دې داسې شاهدي ووايي : كه داسې په دغه نسبت د زنا كښې چه ماته ئې كړى رښتيني وي نو پرما دې د خداى (جل جلاله) غضب وي .

كه سړى او ښځه دواړه د لعان الفاظ ووايي ، قاضى بايد د ښځې او ميره ترمنځ په جدائي حكم وكړي چه په اينده كښې يو پر بل باندي د تيري مخه ونيوله شي . او د قاضي دا حكم د امام ابوحنيفه (رح) په نزد يو بائن طلاق دى .

كه قذف په نفى د ولد سره تحقق موندلى وه نو قاضي به د ولد نسب د سړي نه نفى او مور ته به ئې منسوب كړي .

د بد عمل نسبت کول هر چاته چه وي يو بد کار دی . خصوصاً پاکو
بنحوته د زنا نسبت کول د لویو کنا هو نو خخه شمیرل کیږي او له
همدې کبله دی چه که چیرې د زنا نسبت کوونکی د زنا ثبوت ونشی
کړای نو د قذف حد پرې جاري کیږي .

که متوجه شو په دې وختو کښې دا سې پوچو او سپکو ویناکانو
د د یرو اشخاصو ترمنځ رواج موندلی او د دې کار انجام او عاقبت
ته هېڅ فکر او نظرنه کوي او یا ئې د عاقبت نه هېڅ خبر نه دی .

دا سلام مبارک دین چه د دنیا کوډ کوډ ته رسیدلی دی هر څوک
ئې د دې ناوړه اعمالو د عاقبت نه خبر کړي ، نو هر مسلمان سره
ښايي چه د پوچو او ناوړه ویناکانو د عاقبت نه ځان خبر کړي ، او
پرهیز ترې وکړي . که نه خدای (جل جلاله) دې نه کړي په دنیا او
آخرت کښې به ئې ستر زیان په برخه شي .

تمرین

- ۱- دلغان لغوي او شرعي معنی واضح بیان کړئ .
- ۲- میره به دلغان په ویلو کښې څه رنګه الفاظ وایي واضح ئې کړئ ؟
- ۳- د ښځې دلغان الفاظ واضح کړئ .
- ۴- که سړی دلغان څخه انکار وکړي قاضي به څه کوي بیان ئې کړئ ؟
- ۵- که ښځه دلغان څخه انکار وکړي قاضي به څه کوي بیان ئې کړئ ؟
- ۶- که سړی او ښځه دواړه لغان ووايي بیا به قاضي څه کوي بیان ئې کړئ ؟
- ۷- که سړی د ولد د نفی کولو ادعا کړې وی بیا به قاضي څه رنګه حکم کوی ؟
- ۸- لغان د سړی په حق کښې د څه شي قائم مقام دی ؟
- ۹- د ښځې په حق کښې لغان د څه شي قائم مقام دی ؟
- ۱۰- دلغان نه وروسته چه قاضي د ښځې او میره تر منځ په جدائی حکم وکړي طلاق دی او که نه ؟ واضح ئې بیان کړئ .

عدت

عدت په لغت کښې شمیرل وته وائی .

او په اصطلاح کښې عدت د هغه انتظار نه عبارت دی چه پر ښځې باندې د طلاق او یا د میره د مړینې په وخت کښې لازمېږي .

د عدت ډولونه :

عدت څلور ډولونه لري :

۱- وضع د حمل (د ماشوم زیږیدل) .

۲- درې حیضه انتظار کول .

۳- درې میاشتې انتظار کول .

۴- څلور میاشتې اولس ورځې انتظار کول .

څرنگه چه ټولې ښځې یو حالت نه بلکه مختلف حالات لري ، او د هر حال د پاره بیل بیل عدت وجود لري ، نوځکه باید د ښځو ډولونه هم بیان کړو .

- ۱- هغه ښځې چه په منظم ډول حیض پرې راجي د دوی عدت د درې حیضو ترتیرید و پورې انتظار کول دي ترڅو د رحم پوره پاکوالی ثابت او د ولد د شرکت اشتباه ورکه شي .
- ۲- هغه ښځې چه د زوروالی او یا بل مرضی حالت له کبله

دنکاح محرمات

دنکاح محرمات پر دوه ډوله دي:

۱- دائمي محرمات.

۲- مؤقتي محرمات.

ابدهغه اسباب چه په دائمي ډول دنکاح حرمت ثابتوي درې:

ډوله دي:

الف: قرابت.

ب: مصاهرت.

ج: رضاع.

الف: قرابت:

هغه قرابت چه په هغې سره دائمي حرمت ثابتېږي درې ډوله دي:

۱- د شخص اصول او فروع: اصول د مور او پلار د شخص

نه عبارت دی اگرچه پورته وي او فروع د اولاد د شخص نه عبارت دي

اگرچه بنکته وي.

۲- دمور او پلار فروع: لکه خویندی هر قسم خور (اعیانی،

علاقی، اخیانی) چه دي په دائمي ډول نکاح ورسره حرامه ده. او

همدارنکه دخویندو اولاد سره هم نکاح حرامه ده.

حيض نه ويني، د دې ډول بنځو عدت د دريو مياشتو په تيرولو سره پای ته رسېږي .

۳- حامله بنځې :

د حاملې بنځې عدت په وفات او طلاق دواړه وکښې د حمل په زيريدو سره پای ته رسېږي .

ځينو علماؤ د هغو حاملو بنځو عدت چه ميره ئې مړشوی وي احتياطاً او بډه نيته د حمل د زيريدو او څلور مياشتو اولس ورځو ترمنځ ټاکلې ده .

۴- د هغو بنځو عدت چه ميره ئې مړشوی وي او حامله نه وي څلور مياشتې اولس ورځې انتظار کول دي .

عدت يوازې پر هغو بنځو لازم دی چه قربت (جماع) ، او يا خلوت صحيحه ورسره شوی وي .

۵- هغه بنځه چه ميره ئې مړشوی وي او حامله نه وي څلور مياشتې اولس ورځې انتظار به کوي، قربت او يا صحيحه خلوت ورسره شوی وي او که نه .

کومو طلاقو شوو بنځوته چه ميره د رجوع کولو حق نه لري، د عدت په وخت کښې بايد له ډول او سنگار څخه ځان وساتي .

عدت باید په هغه کور کښې تیر شي کوم چه د هغې ښځې د سکونت د پاره تعین شوی وي . د شپې یا ورځې ورته د هغه کور نه وتل پرته د کوم شرعي عذر نه روا نه دي ، البته د هغې ښځې د پاره چه عدت ئې د میره د مرک له جهته وي د ورځې له خواد کور نه وتل جواز لري .

د عدت شروع :

د عدت شروع د طلاق او یا د میره د مرک نه وروسته پیل او د ټاکلې مودې نه وروسته پای ته رسیږي .

که کومه ښځه د خپل میره سره د وطن نه په سفرو تلې وي ، او هلته ئې په غیر د ښار نه طلاقه کړي او یا ئې میره مړ شي نو که مسافه د دې ځای او د ښځې د اصلي کور ترمنځ د درې شپو او ورځو نه کمه وي دا ښځه باید خپل کور ته مراجعه وکړي او عدت په خپل کور کښې تیر کړي .

او که مسافه درې شپې ورځې او یا زیاته وي د ښځې سره محرم وي او که نه ، په دواړو صورتونو کښې ښځه اختیار لري چه د عدت د تیرولو د پاره خپل اصلي وطن ته رجوع کوي او که د عدت شپې ورځې په همغه ځای کښې پوره کوي . لاکن که په ښار کښې ئې

طلاقه کړي او يا ئې په ښار کښې مېړه مېرثي د ښار نه به نه
خارجېږي ترڅو چه د عدت وخت ئې تېر نه شي ، مگر د عدت نه وروسته
که محرم ورسره وي د ښار نه وتلی شي .

تمرین

- ۱- د عدت لغوي او اصطلاحی معنی ذکر کړئ .
- ۲- عدت خوډوله دی او کوم دی واضح ئې کړئ .
- ۳- د کومو بنځو عدت درې حیضه انتظار کول دی .
- ۴- د هغو بنځو عدت واضح کړئ کوم چه حیض ئې هیڅ نه وي ،
او هم ووايست چه صغیره باید څرنگه عدت تیر کړي .
- ۵- په کومو مطلقو شوو بنځو عدت تیروول لازم دی واضح ئې
کړئ .
- ۶- کومې بنځې د عدت په وخت کښې د ډول وسنکار نه منع
شوي دي .
- ۷- بنځه به د عدت شپې ورځې چیرته تیروي واضح ئې کړئ .

حضانة

که د طلاق شوي بڼې او ميرې ترمنځ د دوی د اولاد ساتنې په هکله اختلاف پيداشي نو ترڅوچه بڼې بل ميرې نه وي کړی د اولاد ساتنه د هغې حق دی ځکه چه د مور شفقت د پلار له شفقت نه زيات دی .

لکه څرنگه چه په دې مبارک حديث کښې راغلي دي چه د يوې برخې ترجمه يې دلته ذکر کوو :

”د يوې طلاق شوي بڼې او د هغې د ميرې ترمنځ د ولد په ساتنه کښې اختلاف پيداشو. د ماشوم مور حضرت محمد صلی الله عليه وسلم ته عرض وکړ : دا حتما زوی دی او پلار يې له ما څخه اخلي . بني عليه الصلوة والسلام د ماشوم مور ته وفرمايل :

أَنْتِ أَحَقُّ بِهِ مَالَهُ تَتَزَوَّجِي .

ترجمه : ته د هغه د پاره د لمړي توب حق لرې تر هغې چه دې ميرې نه وي کړی .

حضرت ابوبکر صديق (رضی الله عنه) فرمايلي دي : د مور دخوې لارې (عاب) د اولاد د پاره له شهدو نه بهترې دي .

که د ماشوم مور يې د کوم معقول عذر نه د هغه له تربیې ابا

راوړي په دې کار باندې نشي مجبوریدای . مور نشي کولای
هغه طفل چه د دې د تربیې لاندې وي د هغه د پلار د اجازې نه
پرته د ښار نه بیرون وباسي .

د ماشوم نفقه په هر صورت کښې پر پلار او یا د پلار په وارث
باندې لازمه ده . که د طفل مور نه وي نو د مور د مور حق له پلار نه وړاندې
دی . او که د مور مور هم نه وي نو بیا د پلار د مور حق د ماشوم د
خویندو نه وړاندې دی او په خویندو کښې بیا لمړی حق د اعیانی
(د پلار او مور له خوا ، خور ، بیا د اخیانی (مور له خوا ، خور او بیا
د علاقې (د پلار له خوا ، خور دی . له دې وروسته د تربیې حق د
مور د خور (خالې ، او بیا د پلار د خور (عمی ، دی .

ذکر شوی ترتیب هلته ضروري دی چه ښځه میره ونه لري پرته
له نیا نه په دې شرط چه د هغې میره د ماشوم نیکه هم وي .

همدارنگه که د یاد شوو ښځوله جملې نه دکوې یوې میره د
ماشوم د ورحم محرم وي په دې صورت کښې هم د ښځې د تربیې
حق نه ساقطیږي .

که چیرې کوم ماشوم ښځینه خاضنه کوم چه په پورتنی ډول سره ذکر
شو ونه لري ، نوده له نارینه خپلوانو نه هغه کسان وړاندې دي چه

د ماشوم عصبه وي .

نوټ :- مور او نيا تر هغه وخته د هلك د تربيه مستحق دي
چه هلك پخپله په خوړلو ، خكلو او اغستلو قادر شي . او د جلي تربيه
د هغې تربلوعه پورې په غاړه لري .

د مور او نيا نه پرته نورې ښځې تر هغه وخته پورې د جلكي د
تربيه حق لري چه مرا هقه شي .

ځيني كسان وايي : تر هغه وخته پورې چه نور خدمت ته ضرورت
ونلري .

تمرین

۱- دمور د اختلاف په صورت کښې د ماشوم د تربیې اوسا تنې

حق د مور دی او که د پلار بیان ئې کړئ ؟

۲- که مور د ماشوم تربیه ونه مني ، ایا جبر پرې کیدای شي او

که نه ؟

۳- طلاقه شوې مور د ښار نه بیرون د ماشوم د ایستلو حق

لري او که نه ، واضح ئې کړئ ؟

۴- د حضرت ابوبکر صدیق (رض) یو داسې قول ذکر کړئ چه

مور ته ئې د ماشوم د تربیې په حقله فرمائلي دي .

۵- د ماشوم د مور نه وروسته د پلار د مور حق وړاندې

دی که د مور د مور ، بیان ئې کړئ ؟

د ښځې نفقه :

د ښځې نفقه ، لباس او مسکن هغه وخت پر مېړه باندې لازميږي
چه ښځه ځان مېړه لره تسليم او په شړوندانه کښې دهغه سره يوځای
شي .

د نفقي کيفيت :

د نفقي په کيفيت کښې د ښځې او مېړه دواړه واقعا کالات
په پام کښې نيول کيږي . که مېړه او ښځه دواړه شتمن وي د شتمنۍ
نفقه ، او که دواړه غريبان وي ، د نادارۍ ، او که سړی مالدار او
ښځه ناداره وي متوسطه نفقه پرې لازميږي .

د يادونې وړ ده چه د نفقي د وجوب لپاره يوازې د نکاح عقد
کافي نه دی ، بلکه لکه څرنگه چه پخوا مو وويل د ښځې نفقه هغه
وخت پر مېړه لازميږي چه خپل ځان مېړه ته تسليم کړي که څه هم
چه مېړه داسې وړوکی وي چه د قربت توان ونه لري .

که ښځه بد اخلاقه او يا دا چه مېړه ته ځان نه تسليموي نو پر
مېړه باندې د نفقي حق هم نه لري . که د ښځې مېړه مالدار وي د
ښځې د نفقي نه علاوه د خدمتکار نفقه هم لازميږي .

که طلاقه شوې ښځه په عدت کښې وي ، د عدت د مودې

نّفقه هم پر ميره باندې لارميرې مکرکه چيرې ئې عدت د ميره د
وفات له کبله وي نفقه ساقطيرې .

د نادره پلار، مور، نيکه او نيا نفقه د هغوی پراولاد ونوباندې
لارمه ده .

۳- دنیا اونیکه فروع: لکه عمه (د پلار خور) خاله (د مور خور) چه ددوی سره نکاح حرامه ده، مگر د عمی او خالی له اولاد سره نکاح جواز لري.

ب: مصاهرت:

مصاهرت له درې ډوله ښځو سره په دائمي ډول د نکاح حرمت ثابتوي.

۱- دهغي منکوحی فروع چه دمپره قربت او یا خلوت صحیحه ورسره شوی وي لکه د منکوحی لور او له هغي نه ښکته.

۲- د منکوحی اصول: لکه د منکوحی د مور نکاح اوله هغي نه پورته.

۳- د پلار منکوحه او دهغه موطوءه که څه چه هم په زنا سره وي.

ج: رضاع:

د عمومي قاعدې له مخی په رضاع سره د هغو ښځو نکاح حرامېږي چه په نسب سره د هغوی نکاح کول حرام وي، د دې قاعدې نه استثنائي حالت به د رضاع په بحث کېنې ذکر شي.

۲- مؤقتي محرمات:

۱- مؤقتي محرمات عبارت دي دیوه شخص په نکاح کېنې دداسې

دوو ښځو جمع کول چه یوه د دې دواړو نه تر فرض کړی شی دهغي

ٲمرين

- ۱- د ٲنځي نفقه كوم وخت پر مير ٲه باندي لازميري بيان ئي كړي؟
- ۲- د ٲنځي نفقه د مير ٲه مالي توان ٲه اندازه لازميري او كه د ٲنځي د مالي توان ٲه اندازه واضح ئي كړي؟
- ۳- سر كشه ٲنځه څه مير ٲه ځان نه تسليموي د نفقي حق لري او كه نه، واضح ئي كړي؟
- ۴- د ٲنځي د عدت نفقه ٲرچا باندي لازم ٲه بيان ئي كړي؟
- ۵- د نادر ٲلار، مور، نيا او نيكه نفقه ٲرچا باندي لازم ٲه، بيان ئي كړي؟

يَمِينِ اِقسَمِ

يَمِينِ په لغت كېنې مطلق قصد ته وايي .

او په شريعت كېنې هغه قصد ته وايي كوم چه د پاك الله د نامه

سره يوځای د يوه كار د كولو او يا نه كولو په حقله سرته رسيږي .

د يَمِينِ ډولونه :

يَمِينِ په درې ډوله دی :

۱- غموس يَمِينِ ۲- منعقدہ يَمِينِ ۳- لغوه يَمِينِ .

غموس يَمِينِ : هغه قسم ته وايي چه د تيرې شوې زمانې په يو

كار قصدًا په درواغو قسم وکړي .

يَمِينِ غموس ته ځکه يَمِينِ غموس وايي چه غموس د غمَس نه

اخستل شوی او غمَس د غوږي په معنی دی او څوک چه داسې

قسمونه يادوي الله جل جلاله ، هغه ته د جهنم په اور كېنې د

غوږي ورکولو جزا ورکوي لکه چه بني عليه السلام فرمايلي دي :

”مَنْ حَلَفَ كَاذِبًا أَدْخَلَهُ اللَّهُ النَّارَ“

ترجمه : هغه څوک چه په دروغو قسم وکړي الله تبارک و تعالی

هغه شخص په اور كېنې داخلوي .

۱- د غموس يَمِينِ حکم : د غموس يَمِينِ د پاره كفاره نشته ،

لاکن که څوک توبه وکړي او خدای (جل جلاله)، ته راجع شي او د
خدای (جل جلاله)، نه بښنه وغواړي هيله ده چه پاک خدای (جل
جلاله)، ئې توبه قبوله او عفو ورسره وکړي .

۲- منعقدہ یمین :- هغه قسم ته وائي چه په راتلونکی زمانه
کښې د یوکار په کولو او یا نه کولو څوک قسم یاد کړي ، نو که د دې قسم
په مخالف عمل وکړای شي حانث او کنهکار شمیرل کیږي . د دې
کناه د جبرې د پارې الله (ج)، کفار لارمه کړې ده .

په منعقدہ یمین کښې فرق نه کوي چه قسم قصدا وي او یا دا
چه په ټوکوسره ، لکه څرنکه چه رسول اکرم (ص)، فرمایلي دي :
ثَلَاثُ جِدُّ هُنَّ جِدٌّ وَهَزْلُهُنَّ جِدٌّ . النکاح ، الطلاق ، والیمین .
ترجمه : درې شيان دي چه قصد ئې قصد او ټوکه ئې هم قصد
کښل کیږي چه هغه : نکاح ، طلاق او قسم دی .

۳- لغوه یمین : هغه قسم ته وائي چه څوک دخپل علم او
پوهې په مطابق په یوشي باندې قسم وکړي لاکن حقیقت او واقعیت
د دې شخص د پوهې او علم نه مخالف (قسم په درواغو) وی نو
دا شخص دخپل علم او پوهې په بناء رښتینی دی . اگرچه په
حقیقت کښې ئې درواغ ویلي دي د داسې قسم کوونکي دپار دا

امید شته چه الله (ج)، به ئې په دې قسم ونه نیسي لکه چه الله
فرمایلي دي: لَا يُؤْخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ؛

ترجمه: پاک خدای (ج)، تاسې په لغوه قسمونو باندې نه مواخذه
کوي.

که څوک دکوم بد (غیر شرعي) عمل د اجراء او یا د ښه عمل د
نه اجراء کولو په حقله قسم وکړي، غوره لاره داده چه ځان حانت کړي
يعني د بد عمل دکولو نه ځان وساتي او د قسم کفاره ورکړي او همدا رنگه
دې نیک عمل اجراء او کفاره دې ورکړي.

قسم دخدای (ج)، په نامه او یا په یوه د صفاتو لکه څرنگه چه په
عرف کښې مروج دی تحقق پیدا کوي.

د قسم په وخت کښې باید د قسم له حروفو څخه یو حرف د پاک
خدای (ج)، پر نامه باندې داخل شي.

د قسم حرفونه درې دي:

۱- واو ۲- باء ۳- تاء

کله چه قسم کوونکی قسم کوي نویو ددې درې حروفونو نه به
دخدای (ج)، په نوم او یا صفت داخلوي لکه: واللّٰه - بالله - تالله.
دا درې حرفونه د قسم په مختلفو اشکالو سره په قران کریم کښې ذکر

شوی دی .

۱- وَاللّٰهُ رَبُّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِيْنَ هـ

ترجمه : قسم په الله چه ځمونږ . رب دی مونږ . مشرکان نه وو .

۲- بِاللّٰهِ اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيْمٌ هـ

ترجمه : په الله قسم چه شرک خاماڅا لوی ظلم دی .

۳- تَاللّٰهِ لَا كَيْدَ تَاَصْنَامُكُمْ هـ

ترجمه : په الله قسم چه زه به ستاسو د بتا نوسره فریب وکړم (یعنی

مات به ئې کړم) .

که څوک په فارسي ژبه ووايي : سوکندی خورم بخدا . داهم

قسم دی . دغه راز په هره ژبه باندې یمین متحقق کېږي .

د قسم کفار ه :

د قسم کفار په درې ډوله ده :

۱- غلام ازادول

۲- لسوکسانوته داسی جامې ورکول چه اقلًا لمونځ اداء کول

پکښې جواړ ولري .

۳- لسوکسانوته دوه وخته ډوډی ورکول .

که حانث سړی د پورتنیو دریو کارونو نه یو اجراء کړي دیمین

کفارہ ئی له ذمی شخه ساقطیږي . اوکه څوک د یوه قدرت هم ونلري
نو درې ورځې متصلې راوړي نیول هم د قسم کفارہ کیدای شي .
لکه چه مخکښې مو وویل د قسم په تحقق کښې قصد او ټوکه
دواړه یوشان حکم لری . نو باید هر بالغ ، عاقل ، مسلمان او د خدای
(جل جلاله ، نه پر هیز کار بنده د بې ځایه قسم کولو نه ځان وساتي .

تقریر

- ۱- د یمین لغوي او شرعي معنی واضح بیان کړئ .
- ۲- یمین خوډوله دی نومونه ئې ذکر کړئ ؟
- ۳- په کوم ډول قسم سره کفار له لار میږي بیان ئې کړئ ؟
- ۴- د منعقدہ یمین تعریف ذکر کړئ .
- ۵- یمین لغوه تعریف او حکم ئې بیان کړئ .
- ۶- د یمین کفار څه رانکه ده بیان ئې کړئ ؟
- ۷- د یمین حروف کوم دي د مثال په ضمن کښې ئې واضح کړئ ؟
- ۸- کوم شيان دي چه قصد او ټوکه په کښې یو شان حکم لري واضح ئې کړئ ؟

د افغانستان د تعلیمي مرکز د نصاب اهداف

عمومي هدف: د ټولو جهادي تنظيمونو د تعلیمي نصاب انکشاف اداره د یو متوازن او جامع اسلامي ښوونې او روزنې مخ ته راوړل چې د هر ډول باطل پرستی او بدعتونو ضد وي. همدارنګه د اسلامي کلي قوانینو او مفاهیمو استحکام د افغانستان په اسلامي ټولنه کې غواړي.

خصوصي هدف: د اسلام سپاهیان او د حقیقت لاره ټولنو ته د یو والي او وحدانیت لار ښوونه کوي ترڅو چې دوي په مستحکم او دایمي توګه د عالي او معقولو اسلامي سنتو او قوانینو متمسک وي. د انصاب د اسلامي ښوونې او سواد «د جهادي، فرهنګي، فلسفي، اقتصادي، تخنیکي، مدني، معیشتي شرایطو په نظر کې نیولو سره» ضامن دی. چې په عین وخت کې د نه شلیدونکي پیوستون ممثل او اتصالات د اسلامي نړۍ سره وي او د اسلامي مقدسو حقایقو مبین وي.

آخري هدف: د کلمة الله او چټوالی، د اسلام د شان او عظمت ښودل نړیوالو ته، د کفر او کمونیزم اضمحلال، په افغانستان او نړۍ کې د سپیڅلي قرآن د اصولو او قوانینو او د محمد (ص) غرا شریعت د حنفی فقه په اساس خاص د خدای درضا د حاصلیدلو په نیت د نړیوالې د طاغوتیانو سره مبارزه د دی تعلیمي نصاب آخري مرام دی.

ARIC
B
6 431
DCA
1296

۷۰ 5۵

لهري طبع

د چاپ شمير (۱۰۰۰۰) د چاپ کال: ثور ۱۳۶۹
د تعليمي مرکز د نصاب مديريت

مأخذونه

- ١- قدوري
- ٢- كنز الدقائق
- ٣- هدايه
- ٤- فتح القدير
- ٥- فقه على المذاهب الاربعة

بلي ښځې سره ئې نکاح حرامه وي. لکه دوي خویندی، یا مور او لور او داسې نور. ځکه که له دوو خویندو څخه یوه ئې زه فرضی کړي شي نو دوئ سره ورور او خورگرځي او د ورور او خور ترمنځ نکاح حرامه ده. پس دیو سړي په نکاح کېنې د دوو خویندو جمع کول هم په مؤقتي ډول حرام دي نه په دائمي ډول. په همدې ترتیب د نوروداسی دوو ښځو جمع کول دیو سړي په نکاح کېنې چه که یوه ئې زه فرضی کړي شي د بلي سره ئې نکاح حرامېزي جواز نه لري.

لکه څنگه چه پخوا مو وویل دا حرمت مؤقتي دی ځکه چه که منکوحه مړه او یا طلاقه شي او عدت ئې تېر شي نو بیا ئې نکاح دخور او همداسې د نور هغو ښځو سره چه جمع ئې وسره په نکاح کېنې روا نه وه جواز مومي.

۲- د شخص نکاح دخپل مملوک سره روا نه ده او دا حرمت هم مؤقتي دی ځکه چه که مملوک آزاد شي نو بیا وسره نکاح جواز لري.

۳- مسلمان ته روا نه دي چه د مشرکی ښځې (غیر کتابي) سره نکاح وکړي او دا حرمت مؤقتي دی. ځکه که مشرکه ښځه مسلمان نه شي بیا وسره نکاح روا ده.

۴- هغه مطلقه چه په دريوطلاقو طلاقه شوی وي بیا ئې

طلاق کوونکي ته نکاح حرامه ده. دا حرمت هم مؤقتی دی، ځکه کله چه بل څوک ئې په نکاح کړي او قربت ورسره وکړي بیا ئې دوهم مېړه مېړ او یا ئې طلاقه کړي او عدت ئې تېر شي نو اول مېړه ته روا دي چه بیا ورسره نکاح وکړي.

۵- د بل شخص منکوحه که څه چه په عدت سره هم وي، دا حرمت هم مؤقتی دی. ځکه کله چه دهغه شخص د نکاح نه خلاصه شي حرمت هم ختم کېږي.

۶- هغه څوک چه څلور سبئي ئې په نکاح کېنې موجودی وي د بلی سبئي په نکاح کول ورته جواز نه لري. اودا حرمت هم مؤقتی دی ترهغه وخته پورې چه د څلور سبئي نکاحي سبئونو نه يوه کمه شي.

د نکاح حکم

نکاح په عادي حالاتو کېنې سنت ده. نکاح د توقان په حالت کېنې يعنی کله چه د زنا دار تکاب وېره موجوده وي واجب، او کله چه د سبئي د حقوقو د تلف وېره موجوده وي مکروه ده.

په نکاح کېنې د مسلمان قصد بايد د سنت په ځای کول وی اود حضرت محمد صلی الله عليه وسلم دامت د پېروالي په اميد نکاح وکړي شي، ځکه چه انحضرت صلی الله عليه وسلم د قیامت په ورځ دخپل

امت په ډېروالی باندې افتخار کوي. نوموړي باید د نکاح په عقد کېني
د خدای جل جلاله او د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم رضا وغواړي.
د ذکر شوی بیان څخه معلومېږي چې د دې ښځو سره نکاح په
دائمي ډول حرامه ده

۱- مور.

۲- نیا، د موز له پلوه وي او که د پلار.

۳- لور.

۴- لمسی اگرچه ښکته وي

۵- خور هر قسم چه وي.

۶- خورنږه اگرچه ښکته وي.

۷- ورېره اگرچه ښکته وي.

۸- عمه (د پلار خور).

۹- خاله (د مور خور).

۱۰- د منکوحی مور (خوابنې)، فرق نه کوي چه د ښځې سره ئې

قربت (جماع) او یا خلوت صحیحه کړې وي او که نه.

۱۱- هغه پرکټی (د منکوحی لور) چه د هغې د مور سره ئې قربت

کړې وي.

۱۲- مېړه (د پلار بڼه، د نیکه بڼه او د هغه نه پورته).

۱۳- انکور (د خوی بڼه) او همدارنگه د لمسي بڼه اوله هغه نه ښکته.

۱۴- رضاعي مور.

۱۵- رضاعي خور.

د کومې بڼې سره چه زما وشی دهغي بڼې د مور او لور سره د زنا کوونکي نکاح روانه ده.

که کومه بڼه په مشهورت سره لمس کړي شي، د امام ابوحنيفه (۱7) په نزد دهغي بڼې د لور او مور سره هم نکاح جواز نه لري.

مسلمان بايد د نکاح د عقد په باره کښې له ډېر احتياط نه کار واخلي او په پائ نيت نکاح ته اقدام وکړي، او حلال او حرام په نظر کښې ونيسي، ترڅو خداي جل جلاله دى نه کړي د داسې بڼې سره چه د محرما تو له جملې څخه ده نکاح ونه کړي، ځکه دا ډول عقد باطل دى چه په نتيجه کښې مېړه او بڼه دواړه د ناسروا ژوند سره مخامخ کېږي.

درسی کتابونه او دهغو محتويات د منل شویو تعلیمي اصولو
 پر اساس تهیه او تطبیق کړی. اوس چه دلوی خدای په فضل
 د لمړی دوری د کتابونو چاپ او ترتیبول پای ته رسیدلی او
 د خدای پاک په مرسته منځنی او دوهمه مرحله شروع شویده
 بیایي هم خپله علمي دنده دیوه غوره تعلیمي پروگرام په برابر-
 ولوکی چه د ټولو تعلیمي بنسټونو او علمي موازینو سره برابر وی
 نده هیږه کړی. او د پخوا په شان ئی د درسی کتابونو په برابرولو
 او تدوین کی د نورو مختلفو جهادی تنظیمونو د پروگرامونو
 څخه په استفادی سره زیاته پاملرنه کړیده.

د افغانستان تعلیمي مرکز خپله دنده بولی چه د نصاب مدیریت
 له هغو استادانو، پوهانو او کارکوونکو څخه چه دیوه اسلامی
 واحد تعلیمي نصاب د منځ ته راوړلو په برخه کی چه له علمي
 موازینو سره سمون لری له هیڅ ډول ایثار او سربښندنی څخه
 ډډه نده کړی مننه او درناوی وکړی، او د دوی لایات
 بریالیتوبونه د علم او معارف په برخه کی له پاک خدای څخه
 وغواړی.

هیله لرو دهیواد راتلونکی او حوان نسل د قدر وړو مدرسینو
 د علمي لارښوونې په نتیجه کی تری زیاته گټه واخلي، ترڅو دیوه

نوی افغانستان د پاره چه یو اسلامی ، خپلواک او پرمخ تللی
افغانستان به وی رښتینی او گټور غړی وروزل شی ،
ومن الله التوفیق
د افغانستان تعلیمی مرکز

د مطالبو فهرست

شماره	عنوان	صفحه
۱	مقدمه	
۲	نکاح	۱
۳	د نکاح ارکان	۱
۴	د نکاح محرمات	۴
۵	د ائمي محرمات	۴
۶	مؤقتي محرمات	۵
۷	د نکاح حکم	۷
۸	په نکاح کېنې دولي صلاحيت	۱۱
۹	مهر	۱۵
۱۰	د مهره لږه اندازه	۱۵
۱۱	د مهر زیاته اندازه	۱۲
۱۲	مهر مثل	۱۷
۱۳	د مهر مثل د تعیین طریقہ	۱۷
۱۴	د مهر لزوم	۱۸
۱۵	مُتعه	۱۹

شماره	عنوان	صفحه
۱۶	د متعی حکم	۱۹
۱۷	قسم (د سبؤ تر منځ د حقوقو برابر ویش)	۲۱
۱۸	رضاع	۲۴
۱۹	د رضاع حکم	۲۵
۲۰	طلاق	۲۸
۲۱	د طلاق قسمونه	۲۸
۲۲	د طلاق اقسام د حکم په اعتبار	۲۸
۲۳	د طلاق اقسام د لفظ په اعتبار	۳۰
۲۴	د طلاق اقسام د وقوع په اعتبار	۳۳
۲۵	ایلاء	۳۵
۲۶	د ایلاء حکم	۳۵
۲۷	خلع	۳۸
۲۸	ظهار	۴۱
۲۹	د ظهار حکم	۴۱
۳۰	د ظهار کفار	۴۲
۳۱	لعان	۴۴

شماره	عنوان	صفحه
۳۲	دلغان موجبہ	۴۴
۳۳	عدت	۴۹
۳۴	د عدت شروع	۵۱
۳۵	حضانت	۵۴
۳۶	د بنجی نفقہ	۵۸
۳۷	د نفقی کیفیت	۵۸
۳۸	یمین (قسم)	۶۱
۳۹	د یمین دولونہ	۶۱
۴۰	د قسم کفارہ	۶۴

بسم الله الرحمن الرحيم ط

دمؤلف مقدمه:

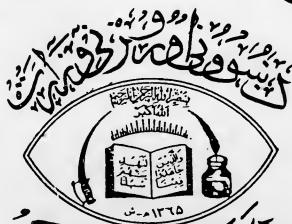
الحمد لله الذي علم الانسان ما لم يعلم - وعززه بين المخلوقات باللطف والكرم
ورزقه من السماء والارض انواع الرزق والنعم - وانزل القرآن على محمد نبي العرب والعجم
والصلوة والسلام عليه باللسان والجنا والقلم - وعلى آله واصحابه وامته خيرا لامم

اما بعد :

د فقی علم د مکلف شخص افعال د روا او ناروا له حیثه بیا نوي،
هغه د لائل چه له هغونه روا او ناروا ثابتېږي د خدای جل جلاله له
کتاب (قرآن کریم) ، نبوی احادیثو، اجماع او قیاس څخه عبارت دی.
نوپه هر عاقل مسلمان بنده باندی لازم دي چه د خپل هریو فعل
او عمل روا والی او ناروا والی وپېژني ترڅو روا کارونه د خدای جل جلاله
د رضا د حاصلولو له پاره په د پراخلاص سره عملي اود نارواو څخه ځان
وژغوري .

ښکاره او ثابته ده چه د فقی کتابونه په عربي ژبه تدوین اولیکل شوي
دي او د افغانستان مسلمان او قهرمان ولسي خلک اکثرأ په پښتو او دړي
ژبو خبرې کوي او هم په ښوونځيو کښې تدريس په دغودو وشر بو معمول دی.
اود عربي ژبې کتابونو څخه په آسانی استفاده نه شي کولی، نو ځکه د

د افغانستان اسلامي دولت

د افغانستان تعلیمي وزارت
د کتب و کتابتونو د پراختیا د وزارت

فقه

داووم ټولګي لپاره

مؤلف: مولوی دوست محمد (فیضی)

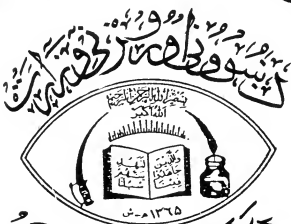
فقهی احکام زده کړه د دوی له پاره سخته وه. د دې د پاره چه د نوموړو مسلمانانو د پاره د فقی د مسئلو او احکام زده کول اسان شي د تعلیمي مرکز د نصاب د مدیریت مسئولینو تصمیم ونيو چه د فقی د علم ضروري مسئلې په پښتو او دري ژبو د شاگردانو د عمر او سويې په نظر کښې نیولو سره بیان او چاپ کړي، ترڅو گران زده کوونکي وکولای شي په اسانتیا سره هغه زده کاندې. او دې هدف ته درسېدو په مقصد د پروگرام مفردات د اسی ترتیب شوي دي چه زده کوونکي کولای شي د لومړي ټولګي نه تر شپږم ټولګي پورې د فقی ضروري مسئلې د لماڅخه، زکوٰه، روژې او حج په باره کښې په کافي اندازه سره زده کاندې. او پاتې ضروري مسئلونه په پورته ټولګیو کښې د هر ټولګي د سوي سره برابرځای ورکړ شوی دی چه داوم ټولګي د پاره د لاندي موضوع کافي ټاکل شوي دي:

نکاح، مهر، قَسْم (د ښځو د حقوقو مساویانه ویشل)، رضاع، طلاق، ایلاء،ظهار، لعان، خلع، عدت، یمین (قَسْم).

په ترتیب اولیکو د دې کتاب کښې د لوی او مهربان خدای جلّ له مرسته او کومک غواړم او هیله کوم چه دا کتاب د شاگردانو څخه علاوه د ټولو علاقمندانو او لوستونکو لپاره کتور وکړځي. آمین یارب العالمین.
مولوی دوست محمد (فیضی)

د افغانستان اسلامي دولت

د افغانستان تعليمي کمیټه
د کابل ښار

فقه

داووم ټولګي لپاره

مؤلف: مولوی دوست محمد (فیضی)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا
 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 فرموده است خرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم

رَضِيتُ
 راضی هستم

بِاللَّهِ رَبِّاَوْ
 بگو خدا پروردگار ما است

بِالْإِسْلَامِ دِينَاَوْ
 اسلام دین ما است

بِحَمْدِ نَبِيٍّ أَوْ رَسُولَاَوْ
 بگو ای نبی و رسول ما است

بسم الله الرحمن الرحيم

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ وَجَعَلَهُ أَكْرَمَ الْخَلَائِقِ بِالْعِلْمِ
وَالْكَرَمِ وَجَعَلَ أُمَّةً مُّحَمَّدٍ خَيْرَ الْأُمَمِ وَأَمَرَهُمْ بِالْعَوَةِ وَالْإِشَادِ
وَالْجِهَادِ الْمُعْظَمِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَمُعَلِّمِ
الْبَشَرِ وَعَلَى آلِهِ وَاصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ.

په هیواد کی د سپیڅلي جهاد د پیل څخه راپدیخوا، استادانو،
علماء او پوهانو، د شاگردانو د علمی اهدافو تر سره کیدو او د
اسلامی فرهنگ د ودی او پراختیاد پاره په مختلفو برخو کی او
د پوهی له ښیځنو څخه د ښی گټی اخیستنی پخاطر کاکه پاملرنه
کړیده، او په دی توگه ئی دمهاجرت د ناخوالو او بدو شرایطو
سره سره دا خبره نړیوالو ته ثابته کړه چه د افغانستان غیور او
قهرمان ملت وکولای شول د جهاد په تیروبو ولسو کلو کی د توری
او قلم مبارزی ته یو دبل ترڅنگه ادامه ورکړی. د افغانستان
تعلیمی مرکز چه د مختلفو درنو جهادی تنظیمونو له پیاوړو غړو
څخه تشکیل شویدی په خپل وار سره هڅه کړی ترڅو په
هیواد کی دننه د مدارسو د رسی پروگرامونه له ورځنیو
شرایطو او علمی معیارونو سره سم ترتیب او د لمړی دوری